

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

CPI
CENTER RS ZA
POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

PRILOGA 2

DELNO EVALVACIJSKO POROČILO:

REZULTATI ANKETIRANJA VAJENCEV

PODROČJE: ZAKLJUČNI IZPIT – IZDELEK OZIROMA STORITEV

(Besedilo ni jezikovno pregledano)

Pripravile: Nina Kristl, Barbara Bauman in Simona Knavs

Ljubljana, avgust 2020

KAZALO VSEBINE

1	METODOLOGIJA	1
1.1	Osnovna raziskovalna metoda	1
1.2	Opis populacije	1
1.3	Opis vzorca raziskave.....	1
1.4	Postopek zbiranja podatkov in instrument	2
1.5	Opis postopka obdelave podatkov	3
2	REZULTATI IN INTERPRETACIJA	4
2.1	Organizacija zaključnega izpita	4
2.1.1	Tema izdelka oziroma storitve za zaključni izpit	4
2.1.2	Mentorstvo pri zaključnem izpitu in somentorstvo pri zaključnem izpitu	7
2.2	Izdelek oziroma storitev	10
2.2.1	Izdelava izdelka in opravljanje storitve	10
2.2.2	Ocenjevanje	14
2.2.3	Spremembe zaradi epidemije COVID-19	17
2.3	Izzivi razvoja zaključnega izpita	18
3	ZAKLJUČEK	21
4	PRILOGE	23
4.1	Priloga 1 – Vprašalnik za vajence	23

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število v 3. letnik vpisanih vajencev glede na izobraževalni program	1
Tabela 2: Število in stopnja vključenosti vajencev vključenih v raziskavo glede na izobraževalni program	2
Tabela 3: Kdo je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit?	4
Tabela 4: Kdo je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit? (glede na izobraževalni program).....	5
Tabela 5: Ali ste se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev boste opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali?.....	5
Tabela 6: Ali ste se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev boste opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali? (glede na izobraževalni program).....	5
Tabela 7: S kom ste se posvetovali?	6
Tabela 8: S kom ste se posvetovali? (glede na izobraževalni program)	6
Tabela 9: Zakaj se niste posvetovali?	7
Tabela 10: Mentor pri zaključnem izpitu.....	7
Tabela 11: Mentor pri zaključnem izpitu (glede na izobraževalni program).....	7
Tabela 12: Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?	8
Tabela 13: Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami? (glede na izobraževalni program)	8
Tabela 14: Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu?..	8
Tabela 15: Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu? (glede na izobraževalni program).....	9
Tabela 16: Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?.....	9
Tabela 17: Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami? (glede na izobraževalni program).....	9
Tabela 18: Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini?	10
Tabela 19: Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini? (glede na izobraževalni program)	10
Tabela 20: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo mentorja pri zaključnem izpitu?	11
Tabela 21: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo mentorja pri zaključnem izpitu? (glede na izobraževalni program).....	11
Tabela 22: Področja zadovoljstva s podporo mentorja pri zaključnem izpitu (glede na izobraževalni program).....	12
Tabela 23: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo somentorja pri zaključnem izpitu?.....	13
Tabela 24: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo somentorja pri zaključnem izpitu? (glede na izobraževalni program).....	13
Tabela 25: Področja zadovoljstva s podporo somentorja pri zaključnem izpitu (glede na izobraževalni program).....	14
Tabela 26: Ali ste prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev in kdaj?.....	14

Tabela 27: Ali ste prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev in kdaj? (glede na izobraževalni program).....	15
Tabela 28: Stališča do pravičnosti ocenjevanja	15
Tabela 29: Stališče do pravičnosti ocenjevanja (glede na izobraževalni program)	16
Tabela 30: Stališče do poteka ocenjevanja	16
Tabela 31: Stališče do poteka ocenjevanja (glede na izobraževalni program)	16
Tabela 32: Stališče do končne ocene.....	17
Tabela 33: Stališče do končne ocene (glede na izobraževalni program).....	17
Tabela 34: Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu (pri pripravah in izvedbi)?.....	18
Tabela 35: Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu (pri pripravah in izvedbi)? (glede na izobraževalni program).....	18
Tabela 36: Področja, ki so vajencem pri zaključnem izpitu bila posebej všeč, glede na izobraževalni program	19
Tabela 37: Področja, ki vajencem pri zaključnem izpitu niso bila všeč, glede na izobraževalni program	20

1 METODOLOGIJA

1.1 Osnovna raziskovalna metoda

V raziskavi smo uporabili deskriptivno raziskovalno metodo in kavzalno neeksperimentalno raziskovalno metodo. Z deskriptivno metodo spoznavamo proučevane pojave na ravni vprašanja kakšno je nekaj, ne da bi jih vzročno pojasnjevali. Z uporabo kavzalne neeksperimentalne metode pa ugotavljamo in razlagamo vzročne zveze med pojavi. Kot tehniko zbiranja podatkov smo v raziskavi uporabili anketiranje.

1.2 Opis populacije

Vprašalnik smo naslovili na vajence, t. i. prve generacije, ki so program srednjega poklicnega izobraževanja v vajeniški obliki zaključevali v šolskem letu 2019/2020. Vključeni so bili v srednje poklicne izobraževalne programe: Oblikovalec kovin – orodjar, Gastronomske in hotelske storitve ter Mizar (Tabela 1).

Tabela 1: Število v 3. letnik vpisanih vajencev glede na izobraževalni program

Izobraževalni program	f	f %
Gastronomske in hotelske storitve	11	20,4
Mizar	12	22,2
Oblikovalec kovin – orodjar	31	57,4
Skupaj	54	100,0

1.3 Opis vzorca raziskave

Spletni anketni vprašalnik je izpolnilo 41 vajencev. Vsi anketiranci niso odgovorili na vsa vprašanja v vprašalniku, zato je pri analizi vsakega vprašanja v tabeli (vrstica »Skupaj«) prikazano število odgovorov.

V vzorcu raziskave (Tabela 2) je največ, več kot polovica (53,7 %), vajencev iz izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar, dobra četrtina (26,8 %) vajencev je iz izobraževalnega programa Mizar, najmanjša je skupina vajencev, vključenih v izobraževalni program Gastronomske in hotelske storitve (19,5 %).

Stopnja vključenosti vajencev v raziskavo je visoka, saj smo v vzorec raziskave zajeli tri četrtine vseh vajencev 3. letnika. Najvišja stopnja vključenosti v raziskavo je pri vajencih iz izobraževalnega programa Mizar (91,7 %), medtem ko znaša delež vključenosti vajencev iz preostalih izobraževalnih programov le nekoliko manj kot tri četrtine.

Tabela 2: Število in stopnja vključenosti vajencev vključenih v raziskavo glede na izobraževalni program

Izobraževalni program	f	f %	% vključenosti ¹
Gastronomske in hotelske storitve	8	19,5	72,7
Mizar	11	26,8	91,7
Oblikovalec kovin – orodjar	22	53,7	71,0
Skupaj	41	100,0	75,9

1.4 Postopek zbiranja podatkov in instrument

Za potrebe raziskave smo pripravili spletni anketni vprašalnik (glej Prilogo 1), ki so ga vajencem posredovale šole. Vprašalnik, ki so ga vajenci izpolnjevali konec junija in začetek julija 2020, vsebuje 16 vprašanj, od tega:

- ~ 14 vprašanj zaprtega tipa, pri čemer so pri šestih vprašanjih vajenci bili pozvani, da pojasnijo ali dopolnijo svoj odgovor in
- ~ 2 vprašanja odprtega tipa.

Evalvacija se ne nanaša na zaključni izpit v celoti. Obravnava le t. i. praktični del zaključnega izpita tj. izvedbo izdelka oziroma opravljanja storitve z zagovorom, čeprav je nekateri termini vključujejo besedno zvezo »zaključni izpit« (npr. mentor pri zaključnem izpitu).

Vprašalnik vsebuje 3 sklope vprašanj glede na področja evalvacije:

1. Organizacija zaključnega izpita

- 1) Kdo je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit?
- 2) Ali ste se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev boste opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali?
- 3) S kom ste se posvetovali? Zakaj se niste posvetovali?
- 4) Kdo je bil vaš mentor pri zaključnem izpitu²?
- 5) Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?
- 6) Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu?
- 7) Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?

¹ Gre za stopnjo odzivnosti vajencev (n/N), izračunano kot število vajencev, vključenih v raziskavo (n), glede na število vseh vajencev, vključenih v izobraževalne programe (N).

² V evalvaciji zaključevanja vajeniške oblike izobraževanja, se pojavljata dve vrsti mentorjev. Zato, za razliko od terminološke rešitve v tretjem poročilu, v delnih poročilih s področja zaključevanja vajeniške oblike izobraževanja, uporabljamo sledečo terminologijo:

- ~ Termin **mentor v podjetju** uporabljamo za osebe, zaposlene v podjetjih, ki so bili mentorji vajencem tekom praktičnega usposabljanja pri delodajalcih.
- ~ Vajencu šola v fazi priprave na izvedbo izdelka oziroma storitve z zagovorom, kot dela zaključnega izpita, tj. s sklepom o odobritvi teme in mentorja določi **mentorja pri zaključnem izpitu**, lahko pa tudi **somentorja pri zaključnem izpitu**. Posamezno od omenjenih dveh vlog lahko prevzame oseba, ki je sicer vajencev mentor v podjetju, učitelj ali organizator PUD.

2. Izdelek oziroma storitev

- 8) *Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini?*
- 9) *V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo mentorja pri zaključnem izpitu in/ali somentorja pri zaključnem izpitu?*
- 10) *Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri pripravah in izvedbi zaključnega izpita?*
- 11) *Ali ste prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev in kdaj?*
- 12) *V kolikšni meri držijo naslednje trditve o ocenjevanju izdelka oziroma storitve (Ocenjevanje je bilo pravično. Ocenjevanje je potekalo tako, kot nam je bilo pred tem predstavljeno. Sam bi se ocenil enako.)?*

3. Izzivi razvoja zaključnega izpita

- 13) *Kaj vam je bilo pri zaključnem izpitu posebej všeč?*
- 14) *Kaj vam pri zaključnem izpitu ni bilo všeč?*

1.5 Opis postopka obdelave podatkov

Podatke smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike (f, f%) in jih predstavili v strukturalnih tabelah. Rezultate analize odgovorov pri posameznem vprašanju smo najprej predstavili na skupnem nivoju, nato pa še ločeno glede na izobraževalni program, v katerem se vajenci izobražujejo. Odgovore pri odprtih vprašanjih smo bodisi navedli v obliki, kot so se pojavili bodisi smo jih združili v kategorije. Vsi anketiranci niso odgovorili na vsa vprašanja, zato je v tabelah v nadaljevanju v vrstici »skupaj« navedeno število anketirancev, ki so odgovorili na vprašanje (veljavni n).

2 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Poglavje, v katerem predstavljamo rezultate in interpretacijo je razdeljeno po področjih evalvacije: organizacija zaključnega izpita, izdelek oziroma storitev, izzivi razvoja zaključnega izpita.

2.1 Organizacija zaključnega izpita

2.1.1 Tema izdelka oziroma storitve za zaključni izpit

Anketiranci so odgovarjali na vprašanje, kdo je bil tisti, ki je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit.

Najpogosteje (70,7 %) vajenci navajajo, da so temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit predlagali mentorji iz podjetja (Tabela 3). Približno vsak šesti vajenec (17,1 %) je temo za izdelek oziroma storitev predlagal sam. Najredkeje so teme za izdelke oziroma storitve za zaključni izpit predlagali drugi (12,2 %): »mentorji iz šole«, »šola« ali »drugi profesorji iz šole«. Noben vajenec ni navedel, da bi temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit predlagali skupaj s sošolci.

Tabela 3: Kdo je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit?

Predlagatelj teme za izdelek oz. storitev za zaključni izpit	f	f %
Temo sem predlagal sam.	7	17,1
Temo smo predlagali skupaj s sošolci.	0	0,0
Temo je predlagal mentor iz podjetja.	29	70,7
Drugi.	5	12,2
Skupaj	41	100,0

Vajenci navajajo (Tabela 4), da so bili v izobraževalnem programu Oblikovalec kovin – orodjar mentorji iz podjetja pogosteje, kot v drugih dveh izobraževalnih programih tisti, ki so predlagali temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit. En anketiranec iz izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar, ki je izbral odgovor drugi, je pojasnil, da sta se oba z mentorjem iz podjetja strinjala glede teme, medtem ko anketiranec iz izobraževalnega programa Mizar podrobneje ni navedel, kdo so druge osebe.

Tabela 4: Kdo je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit? (glede na izobraževalni program)

Predlagatelj teme za izdelek oz. storitev za zaključni izpit	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Temo sem predlagal sam.	0	0,0	4	36,4	3	13,6
Temo smo predlagali skupaj s sošolci.	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Temo je predlagal mentor iz podjetja.	5	62,5	6	54,5	18	81,8
Drugi.	3	37,5	1	9,1	1	4,5
Skupaj	8	100,0	11	100,0	22	100,0

Zanimalo nas je, ali so se vajenci pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali.

Velika večina (85,4 %) vajencev navaja, da se je pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, posvetovala (Tabela 5).

Tabela 5: Ali ste se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev boste opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali?

Posvetovanje pred odločitvijo, kateri izdelek oz. storitev bodo opravljali za zaključni izpit	f	f %
Da	35	85,4
Ne	6	14,6
Skupaj	41	100,0

Ne glede na izobraževalni program se je velika večina vajencev pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, posvetovala (Tabela 6).

Tabela 6: Ali ste se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev boste opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali? (glede na izobraževalni program)

Posvetovanje pred odločitvijo, kateri izdelek oz. storitev bodo opravljali za zaključni izpit	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Da	7	87,5	9	81,8	19	86,4
Ne	1	12,5	2	18,2	3	13,6
Skupaj	8	100,0	11	100,0	22	100,0

V kolikor so anketiranci pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da so se posvetovali pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, smo jih vprašali, kdo so bile osebe, s katerimi

so se posvetovali. Izbrali so lahko več odgovorov. Pri odgovoru, da so se posvetovali z drugo osebo, smo jih prosili, da zapišejo, s kom.

Vajenci, ki navajajo, da so se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, posvetovali, so to najpogosteje storili z mentorjem iz podjetja (Tabela 7). Redkeje oziroma izjemoma so se vajenci posvetovali z učitelji na šoli, s starši ali drugimi osebami (s sodelavci iz podjetja). Niso pa se vajenci pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, posvetovali s sošolci.

Tabela 7: S kom ste se posvetovali?

S kom ste se posvetovali?	f	f %
Na šoli so me/nas povabili, da se o tem pogovorim/o z učiteljem/učitelji.	2	5,7
Z mentorjem iz podjetja sem/smo se o tem pogovoril/i.	34	97,1
Posvetoval sem se s sošolci.	/	/
Posvetoval sem se s starši (ali skrbniki).	2	5,7
Posvetoval sem se z drugo osebo (s sodelavci iz podjetja)	1	2,9
Skupaj	35	100,0

Vsi vajenci izobraževalnih programov Mizar in Oblikovalec kovin – orodjar, ki so se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, navajajo, da so se posvetovali z mentorji iz podjetja (Tabela 8).

Tabela 8: S kom ste se posvetovali? (glede na izobraževalni program)

S kom ste se posvetovali?	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Na šoli so me/nas povabili, da se o tem pogovorim/o z učiteljem/učitelji.	/	/	/	/	2	9,1
Z mentorjem iz podjetja sem/smo se o tem pogovoril/i.	6	75,0	9	100,0	19	86,4
Posvetoval sem se s sošolci.	/	/	/	/	/	/
Posvetoval sem se s starši (ali skrbniki).	1	12,5	/	/	1	4,5
Posvetoval sem se z drugo osebo (s sodelavci iz podjetja)	1	12,5	/	/	/	/
Skupaj	8	100,0	9	100,0	22	100,0

V kolikor so vajenci predhodno navedli, da se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, niso posvetovali z nikomer, smo jih povprašali o razlogih, zaradi katerih se pred odločitvijo niso posvetovali z nikomer. Izbrali so lahko več odgovorov.

Tisti vajenci, ki se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, niso posvetovali z nikomer, najpogosteje navajajo, da niso potrebovali svetovanja, saj so točno vedeli,

katero temo želijo (66,7 %). Po en vajenec navaja, da se o izdelku oziroma storitvi za zaključni izpit ni posvetoval z nikomer, ker mu svetovanja niso ponudili ali ker je temo dobil vnaprej (Tabela 9). Zaradi premajhnega vzorca razlik med programi pri tem vprašanju nismo ugotavljali.

Tabela 9: Zakaj se niste posvetovali?

Zakaj se niste posvetovali?	f	f %
Nisem potreboval svetovanja, točno sem vedel, katero temo želim.	4	66,7
Nihče mi ni svetoval pri izbiri teme, bi si pa želel, da bi mi svetovanje ponudili.	1	16,7
Drugo (temo smo dobili)	1	16,7
Skupaj	6	100,0

2.1.2 Mentorstvo pri zaključnem izpitu in somentorstvo pri zaključnem izpitu

V nadaljevanju nas je zanimalo, kdo je bil vajencem mentor pri zaključnem izpitu.

Mentor pri zaključnem izpitu večine vajencev (80,5 %) je bil mentor iz podjetja, učitelj pa vsakemu petemu (Tabela 11).

Tabela 10: Mentor pri zaključnem izpitu

Mentor pri zaključnem izpitu	f	f %
Mentor iz podjetja	33	80,5
Učitelj	8	19,5
Skupaj	41	100,0

Vajencem iz izobraževalnega programa Gastronomske in hotelske storitve so bili mentorji pri zaključnem izpitu izključno učitelji, medtem ko so bili mentorji pri zaključnem izpitu vajencem iz preostalih programov izključno mentorji iz podjetja (Tabela 11).

Tabela 11: Mentor pri zaključnem izpitu (glede na izobraževalni program)

Mentor pri zaključnem izpitu	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Mentor iz podjetja	/	/	11	100,0	22	100,0
Učitelj	8	100,0	/	/	/	/
Skupaj	8	100,0	11	100,0	22	100,0

Z naslednjim vprašanjem nas je zanimalo, ali so vajenci mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami.

Le vsak peti vajenec (19,5 %) navaja, da si je mentorja pri zaključnem izpitu izbral sam (Tabela 12).

Tabela 12: Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?

Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?	f	f %
Da (izbrali sami)	8	19,5
Ne (niso izbrali sami)	33	80,5
Skupaj	41	100,0

Vajenci iz izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar pogosteje (31,8 %) kot vajenci ostalih dveh izobraževalnih programov navajajo, da so si sami izbrali mentorja pri zaključnem izpitu (Tabela 13).

Tabela 13: Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami? (glede na izobraževalni program)

Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Da (izbrali sami)	/	/	1	9,1%	7	31,8
Ne (niso izbrali sami)	8	100,0	10	90,9	15	68,2
Skupaj	8	100,0 %	11	100,0	22	100,0

Vajence smo povprašali po somentorjih pri zaključnem izpitu. Zanimalo nas je tudi, kdo je bila ta oseba. Več kot polovica vajencev (58,6 %) navaja, da je pri zaključnem izpitu imela tudi somentorja pri zaključnem izpitu, največkrat (41,5 %) je vlogo prevzel učitelj, redkeje (17,1 %) pa mentor iz podjetja (Tabela 14).

Tabela 14: Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu?

Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu?	f	f %
Da, mentorja iz podjetja	7	17,1
Da, učitelja	17	41,5
Ne	17	41,5
Skupaj	41	100,0

Vajenci iz izobraževalnega programa Gastronomske in hotelske storitve so pogosteje, kot vajenci iz drugih programov, navajali, da so imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu, ki je bil učitelj. Somentorje pri zaključnem izpitu iz podjetja so najpogosteje imeli vajenci iz izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar (Tabela 15).

Tabela 15: Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu? (glede na izobraževalni program)

Ali ste poleg mentorja pri zaključnem izpitu imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu?	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Da, mentorja iz podjetja	/	/	1	9,1	6	27,3
Da, učitelja	7	87,5	6	54,5	4	18,2
Ne	1	12,5	4	36,4	12	54,5
Skupaj	8	100,0	11	100,0	22	100,0

V kolikor so vajenci imeli somentorja pri zaključnem izpitu, smo jih povprašali, ali so si le-tega izbrali sami. Vajenci, ki so imeli somentorja pri zaključnem izpitu, navajajo, da si le-tega najpogosteje (87,5 %) niso izbrali sami (Tabela 16).

Tabela 16: Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?

Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?	f	f %
Da	3	12,5
Ne	21	87,5
Skupaj	24	100,0

Da so si sami somentorja pri zaključnem izpitu izbrali, navajajo le trije vajenci iz izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar (Tabela 17).

Tabela 17: Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami? (glede na izobraževalni program)

Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Da	/	/	/	/	3	30,0
Ne	7	100,0	7	100,0	7	70,0
Skupaj	7	100,0	7	100,0	10	100,0

2.2 Izdelek oziroma storitev

2.2.1 Izdelava izdelka in opravljanje storitve

Z vprašanjem, ali so vajenci v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini, smo preverjali, na kakšen način oziroma v kateri obliki je izdelava izdelka oziroma opravljanje storitve potekalo.

Večina vajencev (82,9 %) navaja, da je v okviru zaključnega izpita izdelek oziroma storitev opravila sama (Tabela 18), redko v skupini sošolcev (14,6 %) in izjemoma v paru (2,4 %).

Tabela 18: Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini?

Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini?	f	f %
Izdelek oziroma storitev sem opravil sam.	34	82,9
Izdelek oziroma storitev sva opravila skupaj s sošolcem (v paru).	1	2,4
Izdelek oziroma storitev smo opravili skupaj s sošolci (v skupini).	6	14,6
Skupaj	41	100,0

Vajenci, ki so vključeni v izobraževalni program Gastronomske in hotelske storitve, so pogosteje kot preostali vajenci, navajali, da so izdelke oziroma storitve v okviru zaključnega izpita opravljali v skupini s sošolci (Tabela 19).

Tabela 19: Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini? (glede na izobraževalni program)

Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini?	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Izdelek oziroma storitev sem opravil sam.	4	50,0	10	90,9	20	90,9
Izdelek oziroma storitev sva opravila skupaj s sošolcem (v paru).	/	/	/	/	1	4,5
Izdelek oziroma storitev smo opravili skupaj s sošolci (v skupini).	4	50,0	1	9,1	1	4,5
Skupaj	8	100,0	11	100,0	22	100,0

Tekom priprave in izvedbe izdelka oziroma opravljanja storitve, je podpora mentorja pri zaključnem izpitu in somentorja pri zaključnem izpitu ključna. Zato smo s štiri stopenjsko lestvico zadovoljstva preverjali zadovoljstvo vajencev z njuno podporo. Anketiranci so bili pozvani, da svoj odgovor

pojasnijo, kar je storilo 19 vajencev. Njihove odgovore smo kategorizirali in jih v opisni obliki predstavili tabelarično (Tabela 22).

Skoraj vsi vajenci (94,9 %) navajajo, da so bili s podporo mentorja pri zaključnem izpitu vsaj v večji meri zadovoljni, pri čemer jih je bilo skoraj tri četrtine (71,8 %) povsem zadovoljnih (Tabela 20).

Tabela 20: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo mentorja pri zaključnem izpitu?

Zadovoljstvo s podporo mentorja	f	f %
Povsem zadovoljen.	28	71,8
V večji meri zadovoljen.	9	23,1
V manjši meri zadovoljen.	1	2,6
Nisem bil zadovoljen.	1	2,6
Skupaj	39	100,0

V povprečju so vajenci izobraževalnih programov Mizar in Oblikovalec kovin – orodjar pogosteje navajali, da so povsem zadovoljni s podporo mentorja pri zaključnem izpitu, a med njimi obstajajo tudi v manjši meri zadovoljni (Oblikovalec kovin – orodjar) in nezadovoljni (Mizar) (Tabela 21).

Tabela 21: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo mentorja pri zaključnem izpitu? (glede na izobraževalni program)

Zadovoljstvo s podporo mentorja pri zaključnem izpitu	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Povsem zadovoljen.	4	50,0	8	80,0	16	76,2
V večji meri zadovoljen.	4	50,0	1	10,0	4	19,0
V manjši meri zadovoljen.	/	/	/	/	1	4,8
Nisem bil zadovoljen.	/	/	1	10,0	/	/
Skupaj	8	100,0	10	100,0	21	100,0

Zadovoljstvo s podporo mentorja pri zaključnem izpitu, ki jo opisujejo vajenci, se najpogosteje nanaša na njegovo pomoč pri različnih obveznostih v zvezi z izdelkom oziroma storitvijo v okviru zaključnega izpita. Druga področja zadovoljstva so še spodbujanje in podpora mentorja pri zaključnem izpitu, njegove osebnostne značilnosti in dostopnost (Tabela 22).

Tabela 22: Področja zadovoljstva s podporo mentorja pri zaključnem izpitu (glede na izobraževalni program)

Področja zadovoljstva s podporo mentorja pri zaključnem izpitu	Gastronomske in hotelske storitve	Mizar	Oblikovalec kovin – orodjar
Pomoč pri obveznostih	Dosti je pomagal pri sestavi seminarske naloge.	Mentor mi je veliko svetoval in pomagal.	Mentor je imel veliko svojega dela, zato v določenih trenutkih ni mogel povsem pomagati, toda do konca izdelave izdelka sva uspela dokončati vse potrebno.
	Pomagali so nam, kolikor so lahko.		Zelo je pomagal.
	Profesor v šoli nas je ves čas spraševal za našo nalogo za zaključni izpit in prav tako pomagal pri izvedbi.		Zelo mi je pomagal pri vsem, kar sem potreboval. Nudil mi je ves njegov čas, ko je bil v podjetju.
	Saj mi je pomagal pri pripravah za zaključni izpit.		
	Zdaj, ko smo zaradi teh okoliščin z virusom imeli mentorja iz šole, sem bila zadovoljna, ker nam je veliko svetoval, nas vodil in tudi pomagal ter popravljaj napake.		
Spodbujanje in podpora		Dobro me je podpiral.	Veliko me je podpiral in svetoval.
		Mentor me je spodbujal.	Mentor mi je služil kot vir znanja ter hkrati učitelj.
Osebnostne značilnosti	Dobra komunikacija.		Ker je bil legenda.
			Super.
			Zaradi tega, ker mi je bil fajn.
Dostopnost			Ker sem se lahko obrnil nanj v vsakem trenutku.

Tudi s podporo somentorja pri zaključnem izpitu, vajenci v večini navajajo, da so bili zadovoljni (86,9 %), čeprav nekoliko manj kot s podporo mentorja pri zaključnem izpitu, a je bila kljub temu več kot polovica vajencev (56,5 %), ki so imeli somentorja pri zaključnem izpitu, z njegovo podporo povsem zadovoljnih, slaba tretjina (30,4 %) pa v večji meri zadovoljnih (Tabela 23).

Tabela 23: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo somentorja pri zaključnem izpitu?

Zadovoljstvo s podporo somentorja pri zaključnem izpitu	f	f %
Povsem zadovoljen.	13	56,5
V večji meri zadovoljen.	7	30,4
V manjši meri zadovoljen.	1	4,3
Nisem bil zadovoljen.	2	8,7
Skupaj	23	100,0

Trije vajenci, ki navajajo, da so bili z somentorjem pri zaključnem izpitu v manjši meri zadovoljni ali nezadovoljni, so enakomerno porazdeljeni med programi (Tabela 24).

Tabela 24: V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo somentorja pri zaključnem izpitu? (glede na izobraževalni program)

Zadovoljstvo s podporo somentorja pri zaključnem izpitu	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Povsem zadovoljen.	3	42,9	5	71,4	5	55,6
V večji meri zadovoljen.	3	42,9	1	14,3	3	33,3
V manjši meri zadovoljen.	/	/	/	/	1	11,1
Nisem bil zadovoljen.	1	14,3	1	14,3	/	/
Skupaj	7	100,0	7	100,0	9	100,0

Vajenci pri zadovoljstvu s somentorjem pri zaključnem izpitu izpostavljajo podobne oblike podpore kot pri mentorji za zaključni izpit (Tabela 25).

Tabela 25: Področja zadovoljstva s podporo somentorja pri zaključnem izpitu (glede na izobraževalni program)

Področja zadovoljstva s podporo somentorja pri zaključnem izpitu	Gastronomske in hotelske storitve	Mizar	Oblikovalec kovin – orodjar
Pomoč	Pomagali so nam s stvarmi, ki so bile nejasne.		Pomagal je, ko je bilo potrebno.
	Predlagal je, kako naj izgleda seminarska.		Pomagal mi je ves čas med delom.
			Zelo je pomagal.
Druga podpora	Da mi je dajal veliko nasvetov.	Dobro nas je podpiral, ni bilo nobenega pritiska.	Da je prišel pogledat napredek.
	Dobro sodelovanje.	Ker so nas nekaj naučili.	Veliko svetoval.
		Sporočal mi je dogodke.	Zaradi sodelovanja.
			Zelo sem bil zadovoljen.

Vajenec (program Gastronomske in hotelske storitve), ki je predhodno izrazil nezadovoljstvo s podporo somentorja pri zaključnem izpitu, navaja, da »Mentorji niso delali z vajenci in so jih pustili na cedilu«.

2.2.2 Ocenjevanje

Glede ocenjevanja smo vajence najprej vprašali, ali in kdaj so prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev.

Nekaj manj kot tri četrtine vajencev navaja, da so prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev, najpogosteje s sklepom o potrjeni temi za izdelek oziroma storitev (48,6 %), petina jih je ocenjevalni list prejela med pripravo izdelka oziroma storitve in le en vajenec malo pred zagovorom (Tabela 26).

Dobra četrtina vajencev navaja, da ocenjevalnega lista niso prejeli.

Tabela 26: Ali ste prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev in kdaj?

Ocenjevalni list	f	f %
Da, skupaj s sklepom o potrjeni temi za izdelek oziroma storitev.	17	48,6
Da, med pripravo izdelka oziroma storitve.	7	20,0
Da, malo pred zagovorom.	1	2,9
Ne, ocenjevalnega lista nisem dobil.	10	28,6
Skupaj	35	100,0

Bistveno pogosteje kot preostali vajenci so vajenci izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar navedli, da so prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev skupaj s sklepom o potrjeni temi (Tabela 27).

Tabela 27: Ali ste prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev in kdaj? (glede na izobraževalni program)

Ocenjevalni list	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Da, skupaj s sklepom o potrjeni temi za izdelek oziroma storitev.	1	12,5	2	22,2	14	77,8
Da, med pripravo izdelka oziroma storitve.	4	50,0	1	11,1	2	11,1
Da, malo pred zagovorom.	/	/	/	/	1	5,6
Ne, ocenjevalnega lista nisem dobil.	3	37,5	6	66,7	1	5,6
Skupaj	8	100,0	9	100,0	18	100,0

Anketiranci so na štiri stopenjski lestvici strinjanja (od »popolnoma drži« do »ne drži«) izrazili svoje stališče:

- ~ do pravičnosti ocenjevanja izdelka oziroma storitve,
- ~ do poteka ocenjevanja izdelka oziroma storitve in
- ~ o oceni izdelka oziroma storitve.

Velika večina vajencev meni, da je ocenjevanje bilo pravično, od tega skoraj tri četrtine (72,7 %) vajencev navaja, da je bilo ocenjevanje popolnoma pravično (Tabela 28).

Tabela 28: Stališča do pravičnosti ocenjevanja

Stališča do pravičnosti ocenjevanja	f	f %
Popolnoma drži.	24	72,7
V večji meri drži.	6	18,2
V manjši meri drži.	1	3,0
Ne drži.	2	6,1
Skupaj	33	100,0

Trije vajenci, ki navajajo, da ocenjevanje ni bilo pravično ali pa da to drži v manjši meri, so enakomerno porazdeljeni med izobraževalnimi programi (Tabela 29).

Tabela 29: Stališče do pravičnosti ocenjevanja (glede na izobraževalni program)

Stališča do pravičnosti ocenjevanja	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Popolnoma drži.	5	62,5	6	75,0	13	76,5
V večji meri drži.	2	25,0	1	12,5	3	17,6
V manjši meri drži.	/	/	1	12,5	/	/
Ne drži.	1	12,5	/	/	1	5,9
Skupaj	8	100,0	8	100,0	17	100,0

Več kot polovica vajencev (58,8 %) navaja, da je ocenjevanje potekalo tako, kot jim je bilo pred tem predstavljeno (Tabela 30), slaba tretjina (29,4 %) vajencev pa navaja, da to drži v večji meri. Manjšina vajencev (po 5,9 %) navaja, da ocenjevanje ni potekalo tako, kot je vajencem pred tem bilo predstavljeno oziroma da je tako potekalo le v manjši meri.

Tabela 30: Stališče do poteka ocenjevanja

Ocenjevanje je potekalo tako, kot nam je bilo pred tem predstavljeno.	f	f %
Popolnoma drži.	20	58,8
V večji meri drži.	10	29,4
V manjši meri drži.	2	5,9
Ne drži.	2	5,9
Skupaj	34	100,0

Vajenci iz izobraževalnega programa Mizar so pogosteje kot preostali vajenci navajali, da se popolnoma strinjajo s trditvijo, da je ocenjevanje potekalo skladno s predhodno predstavitvijo (Tabela 31).

Tabela 31: Stališče do poteka ocenjevanja (glede na izobraževalni program)

Ocenjevanje je potekalo tako, kot nam je bilo pred tem predstavljeno.	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Popolnoma drži.	4	50,0	7	77,8	9	52,9
V večji meri drži.	3	37,5	1	11,1	6	35,3
V manjši meri drži.	/	/	1	11,1	1	5,9
Ne drži.	1	12,5	/	/	1	5,9
Skupaj	8	100,0	9	100,0	17	100,0

Več kot 90 % vajencev se vsaj v večji meri strinja s trditvijo, da bi svoj izdelek oziroma storitev ocenilo enako, kot ga je ocenila šolska izpitna komisija za zaključni izpit (Tabela 32). Natančneje bi se 60,6 % vajencev ocenilo enako, 30,3 % vajencev pa navaja, da to drži v večji meri. Povsem nasprotnega mnenja so trije vajenci (9,1 %), ki se torej sami ne bi ocenili enako.

Tabela 32: Stališče do končne ocene

Sam bi se ocenil enako.	f	f %
Popolnoma drži.	20	60,6
V večji meri drži.	10	30,3
V manjši meri drži.	/	/
Ne drži.	3	9,1
Skupaj	33	100,0

Pri vajencih iz izobraževalnega programa Mizar je končna ocena za izdelek oziroma storitev, ki so jo prejeli, nekoliko pogosteje kot pri vajencih iz ostalih programov skladna z njihovim mnenjem o tem, kako bi se ocenili sami (Tabela 33).

Tabela 33: Stališče do končne ocene (glede na izobraževalni program)

Sam bi se ocenil enako.	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Popolnoma drži.	2	25,0	6	75,0	12	70,6
V večji meri drži.	5	62,5	2	25,0	3	17,6
V manjši meri drži.	/	/	/	/	/	/
Ne drži.	1	12,5	/	/	2	11,8
Skupaj	8	100,0	8	100,0	17	100,0

2.2.3 Spremembe zaradi epidemije COVID-19

Z vprašanjem o tem, ali je zaradi epidemije COVID-19 prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu (pri pripravah in izvedbi), smo želeli pridobiti vpogled na to, kakšno je mnenje vajencev o vplivu epidemija na izvedbo zaključnega izpita. Prosili smo jih tudi, da spremembe pojasnijo.

Epidemija COVID-19 je prinesla spremembe pri zaključnem izpitu za nekaj manj kot petino vajencev (18,8 %) (Tabela 34).

Tabela 34: Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu (pri pripravah in izvedbi)?

Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu?	f	f %
Da	6	18,8
Ne	26	81,3
Skupaj	32	100,0

Najpogosteje so sprememb pri zaključnem izpitu zaradi epidemije COVID-19 bili deležni vajenci iz izobraževalnega programa Gastronomske in hotelske storitve (Tabela 35), medtem ko pri vajencih iz izobraževalnega programa Oblikovalec kovin – orodjar sprememb pri zaključnem izpitu ni bilo.

Tabela 35: Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu (pri pripravah in izvedbi)? (glede na izobraževalni program)

Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu?	Gastronomske in hotelske storitve		Mizar		Oblikovalec kovin – orodjar	
	f	f %	f	f %	f	f %
Da	5	62,5	1	11,1	/	/
Ne	3	37,5	8	88,9	15	100,0
Skupaj	8	100,0	9	100,0	15	100,0

Spremembe pri zaključnem izpitu, ki so jih bili deležni vajenci iz izobraževalnega programa Gastronomske in hotelske storitve zaradi epidemije COVID-19, kot vajenci dodatno pojasnjujejo, konkretnije pomenijo:

- »Da smo imeli samo zagovor v šoli.«
- »Izdelek sem delal doma, ga slikal in ga v šoli zagovarjal.«
- »Izpit naj bi opravljali praktično, sedaj smo zaradi teh okoliščin opravljali teoretično (morali smo opisati, kako bi si to predstavljali, če bi potekalo zares).«
- »Namesto kuhanja smo izdelali PowerPoint predstavitev.«
- »Nismo mogli izvesti praktičnega dela.«

2.3 Izzivi razvoja zaključnega izpita

Anketirance smo prosili, da pojasnijo, kaj jim je pri zaključnem izpitu bilo posebej všeč. Njihove odgovore smo kategorizirali in jih predstavili tabelarično (Tabela 36). Odgovorilo je 25 anketirancev.

Najpogostejše področje zadovoljstva med tistimi področji, ki so jih vajenci prav posebej izpostavili, je proces priprave izdelka oziroma storitve, pri čemer so navajali, da jim je pri zaključnem izpitu bil prav posebej všeč del procesa priprave ali celotni proces, vključno s končnim izdelkom. Poudarili so tudi pridobivanje izkušenj in znanja, pohvalili proces ocenjevanja in vzdušje, pa tudi proces mentoriranja.

Tabela 36: Področja, ki so vajencem pri zaključnem izpitu bila posebej všeč, glede na izobraževalni program

Področja, ki so vajencem pri zaključnem izpitu bila posebej všeč.	Gastronomske in hotelske storitve	Mizar	Oblikovalec kovin – orodjar
Proces priprave izdelka oziroma storitve.	Da sem lahko naredila jed.	Izdelava izdelka.	Delo v podjetju.
	Ker smo morali pojasniti svojo pokrajino, ki smo si jo izbrali.	Sestavljanje.	Izdelava izdelka.
	To, da sem kuhala in izdelek pripravljala doma.	Všeč mi je bilo delati izdelek.	Izzivi.
			Končni izdelek.
			Samostojno delo.
Veliko prakse.			
Vsebina zaključnega izdelka.			
Pridobivanje izkušenj in znanja.			Izkušnje in prilike za pridobitev znanja.
			Preizkusil in naredil sem nekaj novega.
			Spoznavanje in delo s potrebno opremo za izdelavo izdelka.
Proces ocenjevanja.	To, da sva bila skupaj s sošolcem ocenjena, saj je bilo dosti manj treme prisotne. (kuharja skupaj, natakarja skupaj)	To, ko me je mentor spraševal.	Ker so me ocenjevalci spraševali.
Vzdušje.	Da smo lahko sodelovali.	Da smo se lepo imeli in da so bili vsi prijazni.	
		Ni bilo nobenega pritiska.	
		Ni bilo posebnega stresa.	
Mentoriranje.	Podpora mentorja.		
	Profesorji so nam ves čas pomagali.		

Nato smo anketirance prosili, da pojasnijo, kaj jim je pri zaključnem izpitu ni bilo všeč. Njihove odgovore smo kategorizirali in jih predstavili tabelarično (Tabela 37). Odgovorilo je 11 anketirancev.

Med področji, s katerimi vajenci niso bili zadovoljni pri zaključnem izpitu oziroma jim niso bila všeč, so delovni procesi pri izdelavi izdelka oziroma opravljanja storitve, saj denimo zaradi epidemije COVID-19 zaključnega izpita niso mogli v celoti izvesti, ali pa je bil le-ta drugače organiziran. Pripombe vajencev se nanašajo tudi na vzdušje pri pripravi izdelka oziroma storitve, na premalo pridobljenega znanja in na preizkus znanja iz slovenščine.

Tabela 37: Področja, ki vajencem pri zaključnem izpitu niso bila všeč, glede na izobraževalni program

Področja, ki vajencem pri zaključnem izpitu niso bila všeč.	Gastronomske in hotelske storitve	Mizar	Oblikovalec kovin – orodjar
Delovni proces pri izdelavi izdelka oziroma opravljanja storitve.	Zaradi epidemije COVID-19 nismo mogli izvesti praktičnega dela.		Delo.
			Neorganiziranost, pomanjkljive razlage, pomanjkljiva navodila.
			Veliko dela.
Vzdušje.	Vse je bilo v redu, edino da sem imel veliko tremo.	Pritisk.	Iz muhe so delali slona.
Pridobljeno znanje.	Nobenega znanja!		
	Nič, ker ta generacija nima znanja niti 30% tistega, kar imajo dijaki, ki si bili v šolski obliki! Popolnoma zgrešeno!!		
Preizkus znanja iz slovenščine.			Ta slovenščina je pretežka.
			Slovenščina.

3 ZAKLJUČEK

V raziskavi je sodelovalo 41 vajencev, ki so bili v šolskem letu 2019/20 vpisani v 3. letnik izobraževalnih programov poklicnega izobraževanja v vajeniški obliki (Gastronomske in hotelske storitve, Mizar, Oblikovalec kovin – orodjar).

V zaključnem poglavju povzemamo rezultate raziskave po treh vsebinskih sklopih:

1. Organizacija zaključnega izpita
2. Izdelek oziroma storitev
3. Izzivi razvoja zaključnega izpita

V prvem vsebinskem sklopu nas je zanimalo, kako je potekala **organizacija zaključnega izpita**. Vajenci so navedli, da so najpogosteje temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit predlagali mentorji iz podjetja (70,7 %), redkeje pa vajenci sami (17,1 %), pri čemer se je večina (85,4 %) vajencev pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, posvetovala. Ti vajenci so navajali, da so se pred odločitvijo posvetovali predvsem z mentorjem iz podjetja (97,1 %), le redki pa še s kom drugim – z učitelji (5,7 %), s starši oziroma skrbniki (5,7 %) ali s sodelavci iz podjetja (2,9 %). Pri tistih vajencih, ki se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev bodo opravljali za zaključni izpit, niso posvetovali z nikomer (14,6 %), je po njihovih navedbah najpogosteje šlo za to, da niso potrebovali svetovanja, saj so točno vedeli, katero temo želijo (66,7 %). Po en vajenec (16,7 %) je navedel, da se o izdelku oziroma storitvi za zaključni izpit ni posvetoval z nikomer, ker mu svetovanja niso ponudili ali ker je temo dobil vnaprej.

Večina vajencev (80,5 %) je navedla, da je bil njihov mentor pri zaključnem izpitu iz podjetja, le vsak peti vajenec pa, da je to bil učitelj. Več kot polovica vajencev (58,6 %) navaja, da je imela tudi somentorja pri zaključnem izpitu, ki je v največ primerih bil učitelj. Večina vajencev si mentorja pri zaključnem izpitu (80,5 %) in somentorja pri zaključnem izpitu (87,5 %) ni izbrala sama.

Pri drugem vsebinskem sklopu nas je najprej zanimalo, v kakšni obliki so vajenci **opravljali zaključni izpit**. Večina vajencev (82,9 %) je odgovorila, da so izdelek oziroma storitev opravili sami, redkeje pa v skupini s sošolci (14,6 %). Nato smo vajece povprašali po zadovoljstvu z mentorjem pri zaključnem izpitu in/ali somentorjem pri zaključnem izpitu. Vajenci so bili z njegovo podporo v večini povsem zadovoljni (71,8 % in 56,5 %), le približno 5 do 13 % jih izraža manjše zadovoljstvo ali nezadovoljstvo. Vajenci so nadalje pojasnili, da so bili z njegovo podporo zadovoljni predvsem zaradi njegove pomoči pri različnih obveznostih v zvezi z izdelkom oziroma storitvijo. Prav tako so navajali še spodbujanje in motiviranje, ki so ga bili deležni s strani mentorja pri zaključnem izpitu in somentorja pri zaključnem izpitu, omenjali pa so tudi mentorjeve osebne značilnosti ter njegovo dostopnost.

Pri vprašanju vajencem, ali in kdaj so prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev, prevladuje odgovor, da so ocenjevalni list prejeli, in sicer najpogosteje s sklepom o potrjeni temi za izdelek oziroma storitev. Več kot četrtina (28,6 %) vajencev ocenjevalnega lista ni prejela.

Vajenci so se opredeljevali do procesa ocenjevanja izdelka oziroma storitve. Da je bilo ocenjevanje vsaj v večji meri pravično in je potekalo tako, kot jim je bilo pred tem predstavljeno, ter da bi se vajenci ocenili tako kot jih je ocenila komisija, je izrazila večina vajencev.

Z dodatnim vprašanjem, ki se je nanašalo na spremenjene okoliščine pri izvedbi zaključnega izpita zaradi epidemije COVID-19, smo preverjali mnenje vajencev o tem, kako je imela epidemija vpliv na izvedbo zaključnega izpita. Epidemija je povzročila spremembe pri izvedbi zaključnega izpita pri slabi petini vajencev (18,8 %), ki so namesto praktičnega preizkusa imeli zagovor v obliki opisa postopka izvedbe storitve.

Pri tretjem vsebinskem sklopu **izzivi razvoja zaključnega izpita** smo vajece vprašali, kaj jim je bilo pri zaključnem izpitu posebej všeč in kaj jim ni bilo všeč. Med področji zadovoljstva je v odgovorih vajencev izstopalo področje procesa priprave izdelka oziroma storitve, denimo: *»Da sem lahko naredila jed.«*, *»Všeč mi je bilo delati izdelek.«* in *»Delo v podjetju.«*. Vajenci so izrazili tudi zadovoljstvo s tem, da so lahko pridobili izkušnje in znanja: *»Preizkusil in naredil sem nekaj novega.«*, *»Spoznavanje in delo s potrebno opremo za izdelavo izdelka.«*. Nekaterim vajencem je bil posebej všeč proces ocenjevanja, pozitivno vzdušje, pa tudi proces mentoriranja. Med področji, ki so jih posamezni vajenci izpostavili kot tista, ki jim niso bila všeč, je bil delovni proces pri izvedbi izdelka oziroma opravljanja storitve, bodisi ker zaradi epidemije COVID-19 le-tega niso mogli v celoti izvesti, bodisi je bil drugače organiziran. Nekateri vajenci so opozorili tudi na vzdušje, saj so čutili pritisk in tremo, pa tudi na pridobljeno znanje in preizkus znanja iz slovenščine.

4 PRILOGE

4.1 Priloga 1 – Vprašalnik za vajence

Vprašalnik o zaključnem izpitu v vajeništvu

Spoštovani,

pred vami je vprašalnik o poteku zaključnega izpita v vajeništvu. Z njim želimo pridobiti mnenje vas, vajencev in vajenk, ki ste **prvi zaključili novo, vajeniško obliko** programa srednjega poklicnega izobraževanja.

K zaključnemu izpitu v vajeniški obliki vas je letos pristopilo 54 vajencev in vajenk s petih šol in treh programov (11 v programu Gastronomske in hotelske storitve, 12 v programu Mizar in 31 v programu Oblikovalec kovin – orodjar). Upamo, da boste pridobljeno znanje in izkušnje s pridom uporabili pri nadaljevanju vaše karijerne poti.

Vprašanja se nanašajo na **izdelavo izdelka oziroma opravljanje storitve ter zagovora** pred šolsko izpitno komisijo.

Vaše mnenje je za nas dragoceno, zato vas prosimo, da odgovorite na 16 vprašanj v nadaljevanju. Vprašalnik je popolnoma anonimen.

V vprašalniku uporabljamo moško slovnično obliko zaradi poenostavitve besedila.

V naprej sem vam najlepše zahvaljujemo za sodelovanje!

Sodelavci Centra RS za poklicno izobraževanje

1) Katero šolo ste obiskovali?

Izberite **en ustrezen** odgovor. (Obvezno vprašanje)

- a) **Škofja Loka** - Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za strojništvo
- b) **Izola** - Srednja šola Izola
- c) **Novo mesto** - Šolski center Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola
- d) **Ljubljana** - Strokovni izobraževalni center Ljubljana, Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad
- e) **Radenci** - Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci

2) Ali ste v okviru zaključnega izpita izdelali izdelek oziroma opravili storitev posamično, v paru ali v skupini?

Izberite **en ustrezen** odgovor. (Opozorilo)

- a) Izdelek oziroma storitev sem **opravil sam**.
- b) Izdelek oziroma storitev sva opravila **skupaj s sošolcem (v paru)**.
- c) Izdelek oziroma storitev smo opravili **skupaj s sošolci (v skupini)**.

3) Kdo je predlagal temo za izdelek oziroma storitev za zaključni izpit?

Izberite **en ustrezen** odgovor. (Opozorilo)

- a) Temo sem predlagal sam.
- b) Temo smo predlagali skupaj s sošolci.
- c) Temo je predlagal mentor iz podjetja.
- d) Drugi, zapišite, kdo. _____

4) Ali ste se pred odločitvijo, kateri izdelek oziroma storitev boste opravljali za zaključni izpit, s kom posvetovali?

Izberite **en ustrezen** odgovor. (Opozorilo)

- a) Da.
- b) Ne.

5) Če a) pri vpr. 4.: S kom ste se posvetovali?

Izberite **vse ustrezne** odgovore. (Opozorilo)

- a) Na šoli so me/nas povabili, da se o tem pogovorim/o z učiteljem/učitelji.
- b) Z mentorjem iz podjetja sem/smo se o tem pogovoril/i.
- c) Posvetoval sem se s sošolci.
- d) Posvetoval sem se s starši (ali skrbniki).
- e) Posvetoval sem se z drugo osebo. Napišite s kom. _____

6) **Če b) pri vpr. 4.: Zakaj se niste posvetovali?**

Izberite vse ustrezne odgovore. (Opozorilo)

- a) Nisem potreboval svetovanja, točno sem vedel, katero temo želim.
- b) Nihče mi ni svetoval pri izbiri teme, bi si pa želel, da bi mi svetovanje ponudili.
- c) Drugo, zapišite, kaj: _____

7) **Moj mentor pri zaključnem izpitu je bil:**

Izberite en ustrezen odgovor. (Opozorilo)

- a) mentor iz podjetja.
- b) učitelj.
- c) Drugo, zapišite, kdo. _____

8) **Ali ste mentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?**

Izberite en ustrezen odgovor. (Opozorilo)

- a) Da.
- b) Ne.

9) **Ali ste poleg mentorja imeli tudi somentorja pri zaključnem izpitu?**

Izberite en ustrezen odgovor. (Opozorilo)

- a) Da, mentorja iz podjetja.
- b) Da, učitelja.
- c) Ne.

10) **Če pri Q9 a) ali b) Ali ste somentorja pri zaključnem izpitu izbrali sami?**

Izberite en ustrezen odgovor. (Opozorilo)

- a) Da.
- b) Ne.

11) **V kolikšni meri ste bili zadovoljni s podporo mentorja in/ali somentorja pri zaključnem izpitu?**

Izberite stopnjo zadovoljstva. (Opozorilo)

	Povsem zadovoljen.	V večji meri zadovoljen.	V manjši meri zadovoljen.	Nisem bil zadovoljen.
Mentorjeva podpora				
Če pri 9. vpr. izbere a) ali b): Somentorjeva podpora				

Prosimo, pojasnite: _____

12) Ali ste prejeli ocenjevalni list za izdelek oziroma storitev in kdaj?

Izberite **en ustrezen** odgovor. (Opozorilo)

- a) Da, skupaj s sklepom o potrjeni temi za izdelek oziroma storitev.
- b) Da, med pripravo izdelka oziroma storitve.
- c) Da, malo pred zagovorom.
- d) Ne, ocenjevalnega lista nisem dobil.

13) V kolikšni meri držijo naslednje trditve o ocenjevanju izdelka oziroma storitve? (Opozorilo)

	Popolnoma drži.	V večji meri drži.	V manjši meri drži.	Ne drži.
Ocenjevanje je bilo pravično.				
Ocenjevanje je potekalo tako, kot nam je bilo pred tem predstavljeno.				
Sam bi se ocenil enako.				

14) Kaj vam je bilo pri zaključnem izpitu posebej všeč? (Opozorilo)

15) Kaj vam pri zaključnem izpitu ni bilo všeč? (Opozorilo)

16) Ali je zaradi epidemije COVID-19 v vašem primeru prišlo do kakršnihkoli sprememb pri zaključnem izpitu (pri pripravah in izvedbi)?

Izberite **en ustrezen** odgovor. (Opozorilo)

- a) Ne.
- b) Da. Opišite spremembe. _____

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. **Hvala za vaše sodelovanje.**

Želimo vam prijetne počitnice in veliko uspeha na poklicni poti.